

Deskundige PAUL MIJKSENAAR laat zien dat bewegwijzering in Nederland niet deugt

DE TOERISTEN komen dit weekeinde weer in grote aantallen. De bollen willen ze zien, het Van Gogh Museum en de pier van Scheveningen. Alleen moeten ze die mooie plekken wel kunnen vinden. En dat is niet makkelijk in ons land, want de bewegwijzering laat ernstig te wensen over. Zegt Paul Mijksenaar, de autoriteit op het gebied van bewegwijzering.

BORDENMAKERS DE WEG KWIJFT

door OLOF VAN JOOLEN

AMSTERDAM, zaterdag Een minuut of twee rondhangen bij een wegwijzer naast het Amsterdamse Muziektheater. Meer heeft Paul Mijksenaar (67) niet nodig om zijn gelijk te halen. Binnen die korte tijd meldt de eerste toerist zich. Het is Luc Deganzi die met zijn vrouw en twee kinderen graag naar de Jordaan wil.

Op de zwarte borden met gouden letters staat van alles. Het Muziektheater waar de Franse familie recht voor staat. De Hermitage, zo'n driehonderd meter verderop, en het Rembrandtplein. Maar de meest pittoreske buurt van Amsterdam? Nee, daarover is niks te vinden op de pijlen die in alle windrichtingen wijzen. Daar zit volgens Paul Mijksenaar het grootste probleem in. En hij weet ook waarom het mis gaat.

'Het is voor kenners vast fantastisch systeem, maar de gebruikers zijn ze vergeten'

De bewegwijzering in Nederland is vooral gemaakt voor en door technici. Het is voor de kenners vast een fantastisch systeem, maar de gebruikers zijn ze vergeten", zegt hij. "Het is een geval van operatie geslaagd, patiënt overleden." De ontwerper

grijnst terwijl hij het harde oordeel veilt. Maar de zestiger doet het op basis van decennia aan ervaring.

Niemand zal de wat onopvallende grijze meneer met zijn pretogen op straat herkennen, maar zijn werk kent iedereen. Miljoenen zien het zelfs dagelijks. Mijksenaar en zijn bureau maakten furore met de bewegwijzering op Schiphol. Het systeem is zo goed, dat ook buitenlandse luchthavens het overnamen. De bekende gele borden met zwarte letters hangen inmiddels in vertrek- en aankomsthal van Athene tot New York JFK. Ook in alle Nederlandse stations en de metro's van Amsterdam en Rotterdam vinden reizigers hun weg dankzij borden, kaarten en pictogrammen van Mijksenaar.

• Ontwerper Paul Mijksenaar. „Er is geen uniformiteit en dat maakt de problemen alleen nog maar erger. Uiteindelijk zie je nergens de informatie die je nodig hebt.“ FOTO'S: FRANK DE RUITER/EIGEN FOTO'S

Hij geeft toe dat het aanpakken van de bewegwijzering op straat zonder meer een mooie klus zou vormen voor zijn bureau. Maar het is niet daarom dat de oude meester zich uitsprekt. Hij vindt het vooral heel vervelend om te zien hoe gemeenten, provincies en Rijkswaterstaat een rammelel systeem in stand houden. „En waarom zou je het niet goed doen als dat makkelijk kan“, vraagt de graficus zich hardop af. De onduidelijke borden storen hem zo, dat hij

persoonlijk regelmatig met een fotooetel de straat op gaat om plaatjes van onduidelijke wegwijzers te maken. Vandaag neemt Mijksenaar ons mee op zo'n ronde door de stad.

De bordentour begint op de snelweg A10. Vanaf de passagiersstoel laat de ontwerper zien dat zijn woonplaats Amsterdam voor de criticus een bijzondere attractie heeft in de vorm van een ingewikkeld afslagensysteem. Op de borden

Duidelijkheid

„Voor de ontwerper is het vast een toonbeeld van duidelijkheid. Maar waarschijnlijk ook alleen voor hem“, zegt de bordenkenner. „Want je moet er echt op studeren om dit systeem te snappen. En dat is nou net niet de bedoeling wanneer je hier een keer in de stad moet zijn. Toch bestaat dit systeem al jaren en is er weinig aan veranderd.“

We pakken de afslag en rijden de stad in langs de Amstel. Op de Amstedijk vlak voor de kruising met de Stadhouderskade torent een groot blauw ANWB-bord boven de weg. Een bakken voor de automobilist met vragen moet het zijn. Maar de realiteit is dat er op het bord één keer Byzantium en vervolgens vijf keer ongeveer hetzelfde staat: centrum en centrumring. De ene keer alleen met zuid erbij en de andere keer met noord als aanvulling. Zonder kompas wordt het een hele klus om op de goede plek te komen. En zelfs met zo'n instrument zou het puzzelen worden.

„Dit bord heeft zo geen enkele zin“, verzucht Mijksenaar. „Byzantium is een parkeergarage bij het Leidseplein. Dat weet ik, maar ik kom hier vandaan. En centrum, wat moet je daarmee? Ben ik dan nu nog niet in het centrum en in welk deel moet ik precies zijn“, vraagt hij zich hardop af boven het geluid van het voorbijrijdende verkeer uit. Vanachter de voorruit van passerende auto's met Belgische, Franse en Duitse kentekens zijn overduidelijk vragende ogen te zien. Het zou allemaal niet nodig zijn, vindt de voormalige professor visuele informatie van de TU Delft.

'Toeristen willen naar Artis of de Dam, waarom zet je die plekken er dan niet op?'

„Je moet bij het ontwerpen van goede borden terug naar de beginvraag. Wie wil je hiermee helpen? Taxi- en vrachtwagenchauffeurs hebben de bewegwijzering niet nodig want die rijden toch op hun TomTom. Amsterdammers weten waar ze moeten zijn, dus je hebt het over toeristen en dagjesmensen. Die willen naar de musea, Artis of de Dam. Waarom zet je die plekken

er dan niet op? Zelfs wanneer je niet exact daar hoeft te zijn, weet je vaak wel dat je vlak bij zo'n punt moet zijn. En ben je eenmaal op de Dam, dan is het niet zo lastig om de Kalverstraat te vinden.“

Mijksenaar komt nu pas echt goed op stoom en wil voor het slot van zijn ronde terug naar het begin. Naar het Waterlooplein en de Blauwbrug. De omgeving wordt van zijn rondgang van het stadhuis en het Muziektheater zijn voor de criticus een waar wallhalla. De bordendichtheid is er extreem hoog met wegwijzers voor voetgangers, fietsers en automobilisten wordt het elkaar heen. En volgens Mijksenaar is er bijna geen wegwijzer die helemaal goed is.

„Neem bijvoorbeeld de fietsborden. Daar staat Hilversum op en Muiden“, wijst de ontwerper. „Alleen zie je niet hoe ver het is. Dus als je denkt: ik ga richting Hilversum, dan zal je ontdekken dat het een flink eind trappen is. Tegelijkertijd zie ik Ouderkerk aan de Amstel niet op de borden, terwijl dat stukken dichterbij de buurt ligt.“

„Als hij hem heeft ingefluisterd mengt Fransman Luc Deganzi zich opnieuw in het gesprek. Hij vertelt dat het ook handig was geweest als er op de fietsborden een teken van een fietsje zou staan. Want eerder in de week was de familie Deganzi in Den Haag en kwamen ze gelijk in de knel toen ze de rood met witte borden in de auto gingen volgen. „Andere waren er niet, dus we moesten wat“, vertelt de Parijzenaar. „We wilden naar Scheveningen, maar we hebben het niet kunnen vinden.“

Paul Mijksenaar knikt bij het horen van het verhaal. Onduidelijke borden zijn volgens hem zeker geen Amsterdams probleem. Het gaat zoals de Fransman niet vertelde ook mis in Den Haag, maar als we nu naar Amersfoort rijden, kom je ook problemen tegen. „Elke stad doet het ook nog eens anders“, concludeert de ontwerper. „Er is geen uniformiteit en dat maakt de problemen alleen nog maar erger. Je ziet in steden verschillende parkeerzones en bordjes voor hotels. Uiteindelijk zie je nergens de informatie die je nodig hebt. De logica is ondergesneeuwd door het systeem. Dat kan toch niet de bedoeling zijn?“

• Paul Mijksenaar wijst toeristen de weg. „We wilden naar Scheveningen, maar we hebben het niet kunnen vinden.“

VIDEOREPORTAGE www.telegraaf.nl

WW

Televisie heeft op sommige mensen een bijzondere aantrekkingskracht. Grofheid en grenzeloosheid vormen de bruisende golven waarop de allesoverheersende kijkcijfers meedinen die medebepalend zijn voor het beschavingsniveau van de kijker en zijn/haar omgeving.

Maar er is meer op de bus. De vele zelfvoldane intellectuelen die regelmatig aanzitten aan de tafel van menig actualiteitenprogramma doen hun uiterste best deskundig en verheven boven het gewone volk over te komen. De een valt op door zijn (gebrek aan) inhoud, de ander door zijn opgepoetste uiterlijk. Een combinatie daarvan is dodelijk.

RECHT VOOR Z'N RAAB

Mr. M. MOSZKOWICZ jr.

De uitzondering bevestigt echter ook hier de regel. Er bestaan politici, advocaten, hoogleraren die ook op televisie zichzelf kunnen zijn en blijven en de kijker kunnen onderhouden en voorzien van zinvolle en tot nadenken uitnodigende informatie en gedachten. Kijkcijferkanonnen zullen het nooit worden omdat beschaving het in onze tijdgeest moet afleggen tegen oppervlaktigheid, beeldvorming, snelheid en goedkope inhoud.

De kijker heeft geen recht tot klagen. Hij krijgt wat hij verdient en waarom hij vraagt en wordt op zijn wenken bediend door programmamakers die beschaving afmeten aan kijkcijfers en daarmee louter aan geldelijke inkomsten.

Hoe meer geld hoe meer innerlijke beschaving? Menig televisiemaker zal tot zijn verontschuldiging aanvoeren dat men iemands be-

schaving het best leert kennen uit zijn omgang met onbeschaafden. En behandelt hij de kijker dan niet overeenkomstig diens naakte verlangens en dromen? Is dit niet het toppunt van nette omgangsvormen?

Zo gezien lijkt de beschaving beter de ondeugd te kunnen verfijnen, dan de deugd te vervolmaken.

maakt op het winnen van prijzen, waaronder de villa zelf. De deelnemers vallen af doordat ze worden weggepest of weggestemd door medespelers of publiek. Hoe dan ook was er juridisch iets mis. De deelnemers aan het programma hadden met de producent een overeenkomst van opdracht gesloten. Daarin stond expliciet vermeld dat partijen niet de intentie hadden een arbeidsovereenkomst te sluiten. Tot zijn verbazing werd Jacky door het publiek weggestemd. Hij begreep er niets van omdat hij in vulgariteit toch niet onderdeed voor zijn collega-concurrenten. Jacky was niet dom. Hij meende recht te hebben op een ww-uitkering. Het UWV dacht aan een grap en weigerde ook maar één cent te betalen. Mr. Raab had Jacky geadviseerd daartegen (na bezwaar) in beroep te gaan.

De raadsman betoogde dat de rechtsverhouding tussen zijn cliënt en de producent voldeed aan de wettelijke criteria die gelden voor het bestaan van een arbeidsovereenkomst, en dat daarbij irrelevant is dat partijen hun (rechts)verhouding anders geduid of bedoeld hebben.

Er was immers sprake van een verplichting van Jacky tot het persoonlijk verrichten van arbeid, in die zin dat hij zich jegens de producent had verbonden opdrachten uit te voeren, gericht op het kunnen openen en uitzenden van scènes die door een groot publiek als aantrekkelijk werden ervaren en als bevoorliefd voor de kijkcijfers. Daarmee werden de commerciële belangen van de producent gediend.

Daarbij konden de deelnemers zich (bij uitsteking) niet door een ander laten vervangen. Bovendien was Jacky verplicht zich te houden aan aanwijzingen en opdrachten van de producent die besloten lagen in de toepassing van spelregels en ordemaatregelen, zodat er sprake was van een gezagsverhouding.

Jacky ontving voor deelname aan het programma een vergoeding van € 2250 per maand die het karakter droeg van een tegenprestatie voor de verrichte arbeid en om die reden als loon was aan te merken. Hiermee was aan het derde kenmerk van een arbeidsovereenkomst voldaan.

Ergo: Jacky had recht op een ww-uitkering. Dat vonden de Centrale Raad van Beroep en de Hoge Raad uiteindelijk ook. Een beschaafd oordeel dat ipso facto de televisie niet zal halen.